

- **În perioada 4-5 septembrie 2025**, [Virginás Péter](#) (cercetător ISPMN) a participat la **conferința internațională** *Age and Ageing in Anglophone and European Cinema(s)* (Vârstă și îmbătrânire în cinema-ul anglofon și european), organizată de SERCIA (Société pour l'Enseignement et la Recherche du Cinéma Anglophone, Societatea pentru Cercetarea Cinematografiei Anglofone) în colaborare cu proiectul de cercetare internațional AGE-C. Evenimentul a avut loc la Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Teatru și Film din Cluj-Napoca. În cadrul conferinței, [Virginás Péter](#) a susținut o prezentare în limba engleză despre actori vârstnici și reprezentarea criminalității în filme de gen.
- **În perioada 4-6 septembrie 2025**, a avut loc la Pécs (Ungaria) Conferința Națională de Istorie Contemporană, la care ISPMN a fost reprezentat de [Kiss Ágnes](#) (cercetător ISPMN). Autoarea a contribuit la organizarea panelului intitulat *Strategii de reprezentare și practici de adaptare în istoria minorităților maghiare (I și II)*, în cadrul căruia au fost prezentate studii de caz din Ucraina Sovietică, Serbia, Cehoslovacia și România. În cadrul panelului, [Kiss Ágnes](#) a prezentat studiul *Informális kisebbségi érdekképviselet Romániában a hetvenes-nyolcvanas években* [Reprezentarea informală a minorităților în România în anii '70-'80].
- **În perioada 7-10 septembrie 2025**, a avut loc la Muzeul Auschwitz-Birkenau (Polonia) evenimentul *Rethinking Holocaust Education Hackathon*, ce a reunit 43 de participanți din 14 țări și 36 de instituții de educație, cercetare și memorie. Obiectivul acestei întâlniri a fost de a dezvolta împreună strategii inovative și instrumente actualizate pentru educația privind Holocaustul. Pe parcursul a patru zile intensive, echipele multinaționale au lucrat alături de 10 mentori din domeniile istoriei, pedagogiei, tehnologiei, combaterii antisemitismului și rețelelor sociale. Alături de muzeografi, educatori și cercetători din Marea Britanie, Polonia, Israel și Ucraina, [Anca Filipovici](#) (cercetător ISPMN) a participat la eveniment în cadrul grupului de lucru dedicat dezvoltării strategiilor potrivite în educația privind Holocaustul, care să răspundă pericolului ascensiunii prezente a antisemitismului. Proiectul care se va desfășura pe parcursul unui an este organizat de către The Ghetto Fighters' House Museum, Auschwitz Museum Birkenau, Claims Conference, New York University, cu sprijinul The International Holocaust Remembrance Alliance.
- **În perioada 11-12 septembrie 2025**, [Kiss Ágnes](#) (cercetătoare ISPMN) a participat la **workshopul internațional** *Life under the Red Banner: Minorities in Socialist Europe*, organizat de BASEES și Universitatea din Basel, în Elveția. Evenimentul a adus în discuție perspective comparative asupra minorităților etnice, de gender, economice și sociale, analizate în diverse contexte din România, Cehoslovacia, Iugoslavia, Uniunea Sovietică, Bulgaria, Ungaria, Albania și altele. [Kiss Ágnes](#) a prezentat rezultatele proiectului de cercetare axat pe tema reprezentării informale a intereselor minoritare în România socialistă.

- **În perioada 24-26 septembrie 2025**, au avut loc mai multe susțineri de doctorate la Universitatea Babeș-Bolyai. [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a participat la patru susțineri ca referent, el fiind membru în următoarele comisii de examinare: Dézsi Kinga - Ibolya (căs. Csorba): *Situația comunității rome în contextul multiculturalismului și al drepturilor minoritare*, conducător de doctorat prof. univ. dr. Demeter Márton – Attila; Daniel Mihai: *Analiza factorilor de risc în separarea copilului de părinți și instituirea măsurii de protecție specială a plasamentului*, prof. univ. dr. Veres Valér; Iakab Alexandra-Teodora (căs. Lăcătuș-Iakab): *Importanța centrelor educaționale de zi pentru prevenirea abandonului școlar*, conducători de doctorat prof. univ. emerit dr. Roth Maria; Ghiță Eugen: *Justiția socială și justiția legală. O privire asupra evacuărilor forțate ale comunităților rome marginalizate din perspectiva sociologiei drepturilor omului*, conducător de doctorat prof. univ. dr. Vincze Enikő. Tezele au avut relevanță științifică și de politici publice în privința integrării minorității rome din România, și au fost declarate admise în cadrul susținerilor publice. **Vineri, 19 septembrie 2025**, [Iulia Hossu](#) (cercetător ISPMN) a participat ca referent în comisia de examinare a tezei: Oana Pop: *Labor, Technology, and Gendered Subjectivity in the „Femeia” Magazine – women as part of the Romanian industrialization project (1965-1970)*, conducător de doctorat prof. univ. dr. Irina Culic

Detalii susținere teze vedeți [aici](#).

- **În perioada 26-28 septembrie 2025**, [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a participat la **conferința Gellner 100 – Reuniunea Programului de Studii asupra Naționalismului** organizată la Universitatea Central-Europeană. Evenimentul a avut loc în campusul Universității Central-Europene din Budapesta și a reunit o parte dintre profesori, precum și actuali și foști studenți ai programului. Agenda conferinței a acoperit cele mai noi rezultate din domeniul studiilor despre naționalism, populism, violență etnică, precum și alte analize inspirate de opera lui Ernest Gellner (1925-1995), întemeietorul programului la CEU. [László Fosztó](#) a susținut **prezentarea** intitulată *Nationalism Diasporic: definiții competitive și infrastructura socială pentru romii europeni*. El a prezentat atât avantajele, cât și limitele aplicării analitice a conceptului de diasporă asupra populației de romi, evidențiind totodată potențialul și neajunsurile proiectelor de mobilizare diasporică.

Mai multe detalii vedeți [aici](#).

- **În luna septembrie 2025**, a apărut Suplimentul nr. 1/2024 al **revistei Holocaust. Studii și Cercetări** a **Institutului Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel”**. În cadrul revistei, [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) a publicat un text cu titlul „Jews and Christian Churches in Northern Transylvania during the Holocaust” [Evrei și Bisericile Creștine în timpul Holocaustului din Transilvania de Nord].

Studiul reprezintă o încercare de a completa unele lacune istoriografice privind atitudinea bisericilor creștine din nordul Transilvaniei față de problema evreiască între 1940 și 1944. Conform recensământului maghiar din 1941, membrii bisericilor romano-catolice, evanghelice

luterane, reformate (calviniste) și unitariene reprezentau aproape întreaga populație maghiară din nordul Transilvaniei și jumătate din populația totală. Analiza se bazează pe documente provenite din arhivele acestor biserici. Studiul demonstrează că bisericile creștine aveau o politică diferențiată față de evreii botezați și față de populația evreiască în ansamblu. În general, ele susțineau legile maghiare antievreiești și profitau economic de exproprierea proprietăților evreiești. În timpul ghetoizării și deportărilor din 1944, atitudinea bisericilor față de evrei s-a schimbat ușor. Acest lucru se poate observa în creșterea numărului de botezuri. Concluzia lucrării este că au existat cazuri personale în care preoții sau liderii bisericilor au încercat să ajute și să salveze evrei, dar bisericile, ca instituții, au avut o politică ambiguă față de populația evreiască persecutată.

- **În luna septembrie 2025,** [Peti Lehel](#) (cercetător ISPMN) a fost ales membru al comitetului de redacție al revistei *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*. Revista este publicația online cu evaluare academică (double blind peer-reviewed) a Institutului de Cercetări Sociologice din cadrul Centrului de Științe Sociale al ELTE (Instituție de Cercetare de Excelență a Academiei Maghiare de Științe). Revista este indexată în MTMT, Matarka, CEEOL, CrossRef, Dimensions, Scilit și Lens.

- Începând cu luna septembrie 2025, [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a devenit membru al Comitetului Științific al jurnalului *Datina*, este o publicație ce apare lunar sub egida Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța.

Revista este open access și peer-reviewed, și publică articole de etnografie, axate pe regiunea Dobrogei.

Mai multe despre jurnal și despre condițiile de publicare, vedeți [aici](#).

- **Duminică, 5 octombrie 2025,** [Fosztó László](#) (cercetător ISPMN) a fost invitat al emisiunii TVR InfoEtnic. Tema emisiunii a fost deciziile emise de CNA - Consiliul Național al Audiovizualului privind ordinul de a acționa împotriva conținutului ilegal și instigator în spațiul online. Gazdele emisiunii au fost jurnaliștii TVR, Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici. Printre invitați a fost și prof. Sergiu Mișcoiu, Universitatea Babeș-Bolyai.

Detalii [aici](#) și [aici](#).

- **Duminică, 5 octombrie 2025,** [Remus Anghel](#) (cercetător ISPMN) a participat la Viena la **întâlnirea** Comitetului științific al proiectului Pandeum - restricted free movement in times of the COVID-19 pandemic (Pandeum - libertate de mișcare limitată în timpul pandemiei COVID). Proiectul este finanțat de Fondul de cercetare austriac și este implementat la Universitatea din Viena.

- **Duminică, 12 octombrie 2025**, în Casa Tranzit din Cluj-Napoca, a avut loc o **masă rotundă** despre Memoria Locului moderată de [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN). Scopul discuției desfășurate în cadrul Zilelor Tranzit a fost de a plasa istoria fostei sinagogi Poalei Tzedek, care găzduiește în prezent Casa Tranzit, într-un context mai larg, amintind de trecutul comunității evreiești din Cluj, patrimoniul său arhitectural și diversele forme de memorie și comemorare. În introducere, [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) a prezentat o imagine de ansamblu asupra formării comunității evreiești din Cluj și asupra istoriei sinagogilor și caselor de rugăciune din oraș. Attila Weisz (cadru didactic universitar, specialist în protecția patrimoniului) a descris mediul construit al Casei Tranzit. Istoricul local Andrei Zádor a vorbit despre istoria Asociației Poalei Tzedek și a casei de rugăciune pe care o administra, subliniind rolul său comunitar și religios în viața evreiască a orașului. Jurnalista TV Andrea Ghiță a vorbit despre conservarea memoriei evreiești în Cluj prin intermediul filmului, arătând cum este reprezentat trecutul evreiesc al orașului în filmele de lung metraj. Directorul muzeului evreiesc „Muzeon”, Dan Craioveanu a vorbit despre modul în care un muzeu contribuie la conservarea memoriei și la crearea de locuri comemorative. Antropologul și membru fondator al Fundației Tranzit, Csilla Könczei (cercetător ISPMN) a prezentat pe scurt proiectele legate de comunitatea evreiască ale Fundației care consolidează conservarea trecutului comunității și prezența acesteia în cultura contemporană.

- **Miercuri, 15 octombrie 2025**, [Remus Anghel](#) (cercetător ISPMN) a participat la **dezbateră** televizată intitulată „Imigrație în România. Probleme și perspective” care a avut loc în cadrul emisiunii „Intrare Liberă”.

- **În perioada 15-17 octombrie 2025**, [Jakab Albert Zsolt](#) (cercetător ISPMN) a participat la **conferința** intitulată *Élő gyűjtemények – a néprajzi, helytörténeti gyűjtemények és tájházak szerepe* (Colecții vii – rolul colecțiilor etnografice de istorie locală și al caselor-muzeu) organizată de Institutul Cultural Maghiar din Voivodina, Muzeul „Türr István” din Baja, Universitatea din Novi Sad în Senta (Serbia). Etnologul a susținut o prelegere intitulată *Az örökség terei: tájházak, gyűjtemények és digitális platformok szerepe az erdélyi közösségekben* (Spații ale patrimoniului: rolul caselor-muzeu, colecțiilor și platformelor digitale în comunitățile transilvane). Etnologul a prezentat casele-muzeu din Transilvania și colecțiile etnografice și de istorie locală, care joacă un rol esențial în păstrarea identității comunităților minoritare și în organizarea vieții comunitare. Aceste spații sunt locuri cruciale pentru transmiterea patrimoniului cultural material și imaterial. Prezentarea analizează formele de conservare a patrimoniului etnografic prin exemple din comunitățile minorităților din Transilvania, cu un accent special pe funcțiile comunitare ale caselor-muzeu și pe cadrele civile și instituționale pentru sustenabilitatea acestora.

- **Joi, 16 octombrie 2025**, în cadrul Zilelor Academice Clujene, a avut loc lansarea cărții „Building a nazi Racial community in the South-east Mobility and transnational transfers

between nazi Germany and the South-eastern european ‘Volksdeutsche’” editată de Ottmar Trașcă, Virgiliu Țărău și Corneliu Pintilescu. Volumul apărut în 2024 în Regensburg (Germania) a fost prezentat de către Cristian Cerel (cercetător la Institutul pentru Studiul Șvabilor Dunăreni din Regensburg, Germania) și [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN).

- **În perioada 16-17 octombrie 2025**, [Bokor Zsuzsa](#) (cercetător ISPMN) a participat la **Zilele Academice Clujene 2025** - „Tradiții, identități naționale și construcție statală în Europa Central-Estică”. Conferința a fost organizată de către Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române, Cluj-Napoca. Prezentarea cercetătoarei a avut ca titlu *Politizarea rolurilor femeilor – Organizații de femei maghiare în perioada interbelică* și s-a axat pe modurile în care femeile maghiare din Transilvania s-au redefinit după Primul Război Mondial într-un context marcat de pierderea centrului politic și de formarea unei noi ordini statale.

- **Luni, 20 octombrie 2025**, [Fosztó László](#) (cercetător ISPMN) a vorbit în cadrul emisiunii Lachobaht!- Emisiunea comunității roma la Radio România, Studioul Teritorial Tîrgu-Mureș, redactor Edith Bódizs. Tema abordată a fost raportul recent (la 2 octombrie) publicat de Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale (FRA) cu privire la ancheta Roma Survey 2024 (Rights of Roma and Travellers in 13 European countries - Perspectives from the Roma Survey 2024). Detalii vedeți [aici](#).

- **Miercuri, 22 octombrie 2025**, a avut loc la sediul ISPMN prelegerea „Voices of Silence: the Place of the Shoah in the Intergenerational Communication”, susținută de prof. dr. Éva Kovács (Vienna Wiesenthal Institute for Holocaust Studies – VWI). Prezentarea a dezbătut problemele de comunicare a dramei Holocaustului între diferitele generații de supraviețuitori și semnificațiile tăcerii în transmiterea traumei. Discuția a avut la bază o cercetare desfășurată de Éva Kovács în colaborare cu Róza Vaida (ELTE). Evenimentul a fost organizat de [Anca Filipovici](#) (cercetător ISPMN), în cadrul Seminariilor de cercetare ISPMN.

- **Vineri, 24 octombrie 2025**, [Remus Anghel](#) (cercetător ISPMN) a participat la **dezbaterile** intitulată „De ce plecăm, de ce rămânem? – discuție despre cauzele și efectele depopulării satelor și orașelor mici” care a avut loc în cadrul evenimentului „Comunități vii între migrație, mediu și viitor”, eveniment organizat de Fundația PACT - Parteneriat pentru Acțiune Comunitară și Transformare. Evenimentul a avut loc la NOD marketplace în București.

- **Duminică, 26 octombrie 2025**, [Fosztó László](#) (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea TVR InfoEtnic. Gazdele emisiunii au fost jurnaliștii TVR, Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici. Tema emisiunii a fost o propunere de lege prin care, după mai bine de un deceniu de la referendumul din 2009, ideea reducerii numărului de parlamentari la 300 revine în prim-plan. Invitați în emisiune: deputatul Varujan Pambuccian, liderul GPMN, sociologul Antonio Amuza,

sociologul Radu Carp profesor, Universitatea din București.

Detalii vedeți [aici](#) și [aici](#).

- **Joi, 30 octombrie 2025,** [Fosztó László](#) (cercetător ISPMN) a fost invitat la televiziunea regională ETV (Erdély TV) emisiunea Mozaik, redactor Izabella Zsigmond-Magyari. Tema emisiunii s-a axat pe problematica discuției despre un conflict între maghiari și români în perioada recentă. [László Fosztó](#) a precizat faptul că deși există unele incidente în arenele sportive sau în situații speciale, precum cazul cimitirului din Valea Uzului, relațiile româno-maghiare în ultimele decenii au cunoscut o evoluție pozitivă.

Mai multe detalii [aici](#) și [aici](#).

- **Joi, 30 octombrie 2025,** [Remus Anghel](#) (cercetător ISPMN) a participat la Conferința Societății Sociologice din România intitulată „Un secol de sociologie în România: Metamorfoze, 2025”. Remus Anghel a susținut **prezentarea** cu titlul „**A better society? Connecting Return Migration with Social and Economic Entrepreneurship in southern Transylvania, Romania**” [O societate mai bună? Relația dintre migrație de întoarcere și antreprenoriat economic și social în sudul Transilvaniei, România]. Articolul discută modurile în care migranții întorși din vestul Europei se implică atât în activități de antreprenoriat economic, cât și social.
- **Vineri, 31 octombrie 2025,** [Remus Anghel](#) (cercetător ISPMN) a prezentat **articolul** intitulat „A better society? Connecting Return Migration with Social and Economic Entrepreneurship in southern Transylvania, Romania” [O societate mai bună? Relația dintre migrație de întoarcere și antreprenoriat economic și social în sudul Transilvaniei, România]. Articolul discută modurile în care migranții întorși din vestul Europei se implică atât în activități de antreprenoriat economic, cât și social. Articolul a fost prezentat în cadrul conferinței Romig (conferința rețelei românești de migrație), care a avut loc la Sibiu. La prezentare au participat aproximativ 30 de persoane.
- **În perioada 31 octombrie-1 noiembrie 2025,** [Remus Anghel](#) (cercetător ISPMN) a participat la organizarea Celei de-a 5-a **conferințe internaționale** Romig intitulată **Puzzling realities of the Romanian migration within the current global contexts** [Realități neașteptate ale migrației românești în cadrul contextului global actual]. Conferința a avut loc la Sibiu și a reunit aproximativ 70 de persoane din țară și din străinătate.
- **În luna octombrie 2025,** [Iulia Hossu](#) (cercetător ISPMN) a devenit membru în cadrul Comisiei de îndrumare a doi doctoranzi în cadrul Facultății de Asistență Socială și Sociologie, Universitatea Babeș-Bolyai, domeniul Sociologie, ale căror tematici de cercetare se axează pe problematica migrației.

- Cei interesați de evenimentele organizate de către ISPMN pot accesa pagina noastră de

internet. Pentru mai multe detalii în legătură cu aceste evenimente aceștia sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro, urmând ca cercetătorii implicați să le pună la dispoziție mai multe materiale.